

Bladfaks i Midt-Troms

NLR anla et forsøksfelt med bladfaks i Målselv i 2021. Feltet etablerte seg godt og det er gjort avlingsregistreringer siden 2022.

Christine Letsch

Fagleder/Rådgiver

Feltet ligger på tørkesvak sandjord som hadde en pH på 6,3 i 2021. Det ble sådd tre forskjellige frøblandinger:

- bladfaks + timotei
- bladfaks + engrapp + timotei
- ren timotei

Tanken med dette feltet er å undersøke etablering, avling og varighet av bladfaks i Midt-Troms. Bladfaks etablerer seg seint, og for å få større avling i gjenlegg og første engår, ble timotei lagt inn i blanding med bladfaks..

Bladfaks skyter vanligvis ikke i gjenleggsåret, så det var en liten overraskelse å finne noen få planter i skyting allerede i 2021. Grunnen kan være at feltet ble anlagt allerede i slutten av mai. I gjenleggsåret ble feltet bare pusset av. I 2022 ble det tatt to slåtter og i 2023 ble det kun en slått, på grunn av tørke. Alle grasartene overlevde tørken, som var spesielt tøff på sandjorda. I 2024 var bladfaksen godt etablert, og feltet ble delt opp i to, slik at halvparten ble høstet to ganger og andre halvparten ble høstet tre ganger. Planen var å undersøke hvor godt bladfaksen tåler intensiv drift (tre slåtter).

Avling 2022 & 2023

Tabell 1 viser avling i 2022 og 2023. Rutene med bladfaks, engrapp og timotei hadde tydelig mindre avling til første slått i 2022 og i 2023 enn de andre rutene. Denne forskjellen er tilnærmet signifikant. Til andre slått i 2022 ble det signifikant mindre avling på rutene med ren timotei, dette antageligvis på grunn av redusert tilvekst av den nordlige sorten Noreng. Total avling i 2022 er signifikant forskjellig mellom de tre frøblandingene og blanding av bladfaks og timotei produserte mest avling.

Tabell 1: Avling i 2022 og 2023. Statistikken er beregnet av Jon Olav Forbord.

	2022								2023	
Frøblanding	Sådde arter HØST (% av hele ruta)		Avling 1. slått i kg TS / daa		Avling 2. slått i kg TS / daa		Avling total i kg TS / daa		Avling 1. slått i kg TS / daa	
Bladfaks + Timotei	89	b	405	a	355	a	760	a	359	a
Bladfaks + Engrapp + Timotei	90	b	336	b	345	a	681	b	269	b
Timotei	94	a	382	a	224	b	606	c	344	a
p-verdi	0,024		0,065		0,003		0,014		0,097	

Mye strå i bladfaks

I tillegg til avlingsregistreringa ble det tatt og analysert grasprøver i 2023. Resultater vises i tabellen. Fôrenhetskonsentrasjon, AAT og fordøyelighet var nesten lik på alle tre frøblandinger. Blanding med engrapp inneholder mest råprotein og PBV. Høyest fordøyelighet ble analysert i ren timotei og dette kan henge sammen med at bladfaks produsere mye strå som kan føre til mye struktur og lav fordøyelighet ved «seint» slått. Bladfaksen rager 25-30 cm over timoteien.

Tabell 2: Resultat fra grasprøver i 2023.

Frøblanding	FEm / kg ts	Råprotein g / kg ts	AAT g / kg ts	PBV g / kg ts	Fordøyelighet % av ts	NDF g / kg ts	Ufordøyelig NDF g / kg NDF	Sukker g / kg ts
Bladfaks + Timotei	0,79	140	75	11	66	610	214	97
Bladfaks + Engrapp + Timotei	0,80	151	76	21	66	602	198	82
Timotei	0,81	142	77	10	68	616	188	78

To slåtteregimer i 2024

I 2024 ble halvparten av feltet høstet to ganger og andre halvparten tre ganger. Dette for å sammenligne fôr kvaliteten under ulike høsteregimer, og overvintringsevnen i et mer intensivt system. Første slått ble tatt den 22. juni på hele feltet. Andre slått ble tatt den 27. juli og 11. august. Tredje slått ble den 10. september.

Første slått av bladfaks kunne sikkert ha vært tidligere og det var mye legde i feltet. Kvaliteten av bladfaks vil være bedre ved tidligere høsting pga. lavere stråandel.

Forsøksfeltet etter tredje slått i 2024. Foto: Christine Letsch

Uavhengig av frøblandingen ble det mer avling på rutene som ble slått tre ganger enn på rutene som ble slått to ganger. Videre produserer blanding av bladfaks og timotei, og blanding av bladfaks, engrapp og timotei tydelig mer avling enn ren timotei, uansett høsteregime. Resultatene er ikke statistisk beregnet og fôr kvaliteten ble ikke analysert.

Tabell 3: Avling under ulike høsteregimer.

	2 slåtter				
	1. slått	2. slått		Sum	Relativ avling %
Bladfaks + Timotei	356,4	353,0		709,4	118
Bladfaks + Engrapp + Timotei	340,9	354,1		695,0	115
Timotei	327,0	275,8		602,7	100
	3 slåtter				
	1. slått	2. slått	3. slått	Sum	Relativ avling %
Bladfaks + Timotei	356,4	343,6	113,2	813,2	124
Bladfaks + Engrapp + Timotei	340,9	334,8	89,8	765,6	117
Timotei	327,0	252,2	75,5	654,7	100

Feltet ble sjekket igjen i slutten av oktober. Det var lett å se hvilke ruter som ble slått to ganger og hvilke ruter ble slått tre ganger. Dekning av plantedekke lå på rundt 85 % ved to slåtter og rundt 55 % ved tre slåtter.

Det blir spennende å se hvordan overvintring og avling i 2025 blir, avhengig av frøblanding og høstesystem. Dette feltet skal følges opp over flere år.

